

Klimatavdelningen
Enheten för drivmedel och hållbara bränslen

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Kopia: Klimat- och näringslivsdepartementet

Övervakningsrapport avseende skattebefrielse för vissa biobränslen vid användning som bränsle för uppvärmning år 2023

Sammanfattning

Denna rapport ersätter den rapport som beslutats den 20 mars 2024. I den reviderade rapporten har en korrigering gjorts kopplat till koldioxidskattesatsen för naturgas samt en korrigering gällande priset för biogas. Ändringarna finns i tabell 1 och tabell 2. Korrigeringarna har inte påverkat slutsatserna i rapporten.

Resultatet från statsstödsrapportering avseende skattebefrielse för vissa biobränslen vid användning som bränsle för uppvärmning visar att överkompensation sannolikt inte har förekommit vid användning av biogas i värmeverk och kraftvärmeverk under helåret 2023.

Inledning

Energimyndigheten har getts i uppdrag att till regeringen redovisa uppgifter avseende kalenderåret 2023 i enlighet med kommissionens beslut i statsstödsärende SA 56125 om skattebefrielse av biobränslen använda för uppvärmning.

Statsstödsärende SA 56125 avser befrielse från punktskatt för biogas och biopropan som används för värmeproduktion.

Vid kommissionens beslut angav Sverige att skattebefrielsen endast kommer att kompensera för de merkostnader som dessa biobränslen medför i jämförelse med alternativa fossila bränslen. Då marknadspriserna för de aktuella bränslena varierar från tid till annan har Sverige åtagit sig att till kommissionen lämna årliga övervakningsrapporter för att visa att ingen överkompensation sker och, om det skulle förekomma, justera stödordningen.

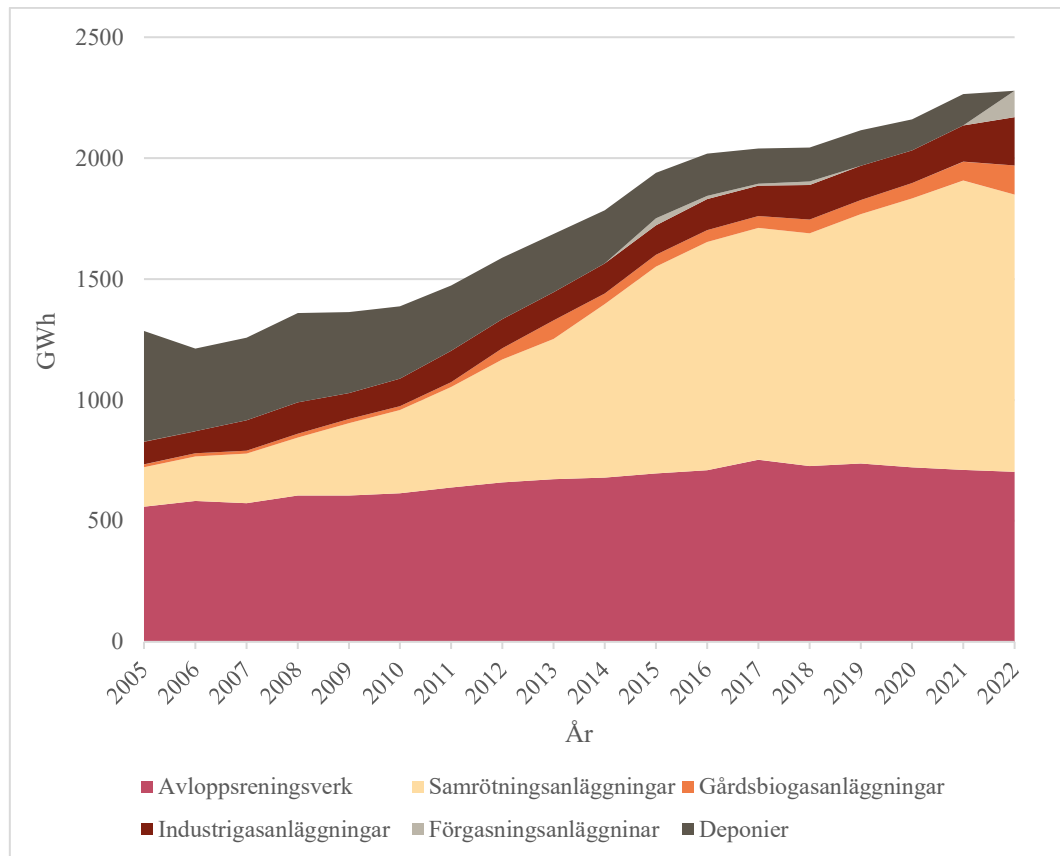
Efter en dom i EU-tribunalen 21 december 2022 blev Sveriges statsstödsgodkännande för skattebefrielse av biogas ogiltigförklarad. Tribunalens dom vann laga kraft i början på mars 2023. Energimyndigheten har till uppdrag att redovisa uppgifter om eventuell överkompensation gällande 2023 för den tidigare genom statsstödbeslutet skattebefriade biogasen. Med överkompensation menas att ett biobränsle till följd av skattenedsättningen är billigare än det fossila bränsle det ersätter. Efter det att skattebefrielse blev ogiltigförklarad så har inte biogasaktörer rätt till skattebefrielse. Skatteverket kan också ställa återbetalningskrav för det stöd som betalats ut. Hitintills har Skatteverket avvaktat i väntan på en formell utredning av statsstödet för biogas från Kommissionen. I den här rapporten så har ingen hänsyn till skatt på biogas tagits. De mängder som ligger till grund för beräkningarna är dock de mängder som aktörerna rapporterar in som skattebefriade för året. Det betyder att det inte är samma mängder som om biogasen varit skattebefriad hela året 2023.

Marknadsutveckling för biogas

Vid skrivandet av den här rapporten så fanns inte all statistik för 2023 tillgänglig, därför utgår det här kapitlet i stor del till utveckling sett till år 2022. Den svenska biogasproduktionen var under 2022 i stort sett oförändrad mot 2021. Produktion ökade med bara 0,6 procent under 2022 och var under året totalt 2 279 GWh¹. Det skedde en minskning av produktionen bland samrötningsanläggningar samtidigt som produktionen vid gårdsanläggningar ökade. Den förändringen berodde till största del på att ett antal anläggningar klassificerades om från samrötningsanläggningar till gårdsanläggningar². Biogasproduktion vid förgasningsanläggningar ökade också under året. Vid avloppsreningsverk och deponier minskade däremot biogasproduktionen något. Hälften av biogasen i Sverige producerades under 2022 i samrötningsanläggningar och 31 procent vid avloppsreningsverk. Totalt fanns 284 biogasproduktionsanläggningar i Sverige 2022, vilket är en ökning med tre anläggningar mot året innan¹.

¹ Energimyndigheten, 2023a, biogasproduktion per anläggningskategori år 2005–2022 (GWh), *Produktion av biogas och rötrest*

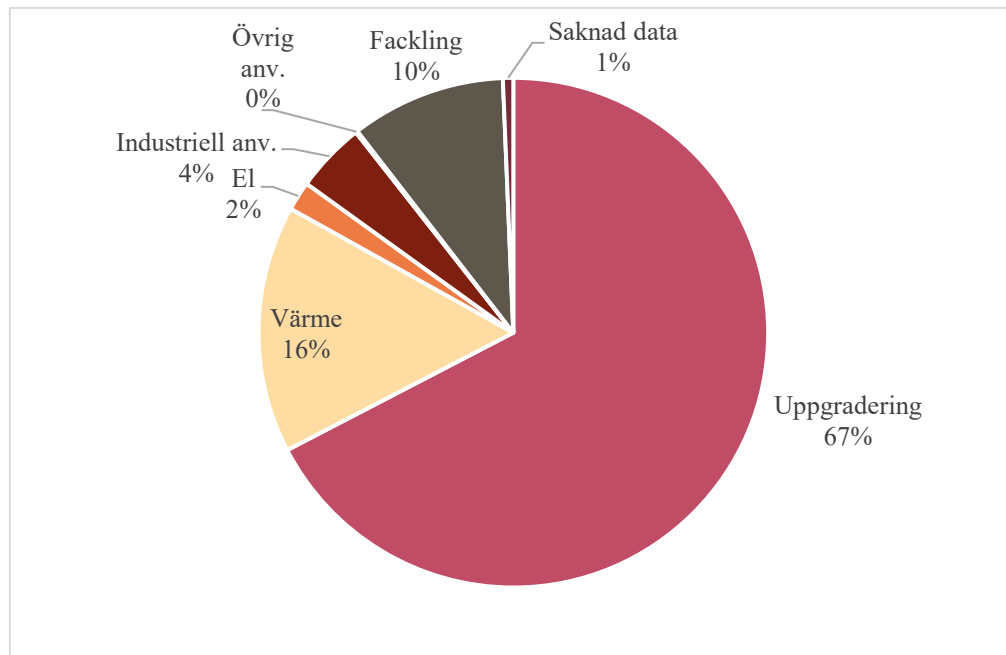
² Energimyndigheten, 2023b, *Små förändringar i biogasproduktionen under 2022*

Figur 1 Biogasproduktion per anläggningskategori, år 2010–2022 ³

Andelen biogas som uppgraderas ökade något under 2021 jämfört med 2022, samtidigt som andelen biogas som användes till värmeproduktion minskade². Den största delen av den producerade biogasen 2022 (67 procent) gick till uppgradering och 16 procent till värme (den vanligaste användningen efter uppgradering), se Figur 2. Andel biogas som facklades var 10 procent av produktionen 2022².

³ Energimyndigheten, 2023a

Figur 2 Biogasens användning uppdelat på användningsområde⁴

Kostnadsjämförelser

I det här avsnittet presenteras vilka underlag som har använts till kostnadsjämförelsen och antaganden.

Definitioner och växelkurser

Värmeverk: Anläggning för produktion av värme för distribution till fjärrvärmenät.

Kraftvärmeverk: Anläggning för samtidig produktion av värme och el för distribution till fjärrvärme- respektive elnät.

Årsgenomsnitt för valutakursen under 2023, euro mot svenska kronor:
1 euro är lika med 11,4765 kr⁵

Skattesatser

Kostnadsjämförelserna i den här rapporten baseras på bränslenas energiinnehåll. Eftersom naturgas och biogas har olika energiinnehåll räknas skattesatserna om till kronor per MWh, se Tabell 1.

Efter Tribunalens dom så är biogas inte längre skattebefriat utan har samma skattesats som naturgas⁶. I den här rapporten har dock beräkningarna utgått från skattebefriad biogas, eftersom det är skattebefrielse som ska utvärderas.

⁴ Energimyndigheten, 2023a

⁵ Sveriges riksbank, u.d., *Sök räntor och valutakurser*

⁶ Skatteverket, 2023, *skatt på bränsle*

Tabell 1 Skattesatser för naturgas till uppvärmning per MWh under 2023⁷

Bränsle	Energiskatt	Koldioxidskatt	Total skatt
Naturgas	101 kr	0 kr	359 kr

Mängder som har använts i beräkningen

De mängder som används för att vikta de inrapporterade kostnaderna är de mängder som aktörerna rapporterat in som skattebefriade. Det innebär att det är mängder som bara är för år 2023s första månader. Det är också möjligt att aktörer valt att rapportera in mängder som de sökt men inte blivit beviljade skattebefrielse för. Beroende på hur aktörerna tolkade frågan är det också möjligt att de rapporterat in mängder som de skulle fått skattebefrielse för under året men där skattebefrielse inte varit möjligt. För beräkningarna antas det dock att aktörerna rapporterat in skattebefriade mängder på samma sätt.

Kostnadsjämförelser, biogas år 2023

Biogasproduktion kännetecknas i regel av höga kostnader för att samla in substraten, röta dem till biogas och sedan uppgradera biogasen till fordonskvalitet. Kostnaden för substrat är central för biogasproduktionens lönsamhet eftersom kostnaden för att producera biogas genom rötning varierar beroende på vilka substrat som används. Till detta kommer svårigheter att få avsättning för rötresterna vilket också påverkar lönsamheten.

Viktigt att nämna är att vissa biogasproducenter, exempelvis vissa kommuner, har en negativ kostnad eller ingen kostnad för substrat eftersom de tar hand om delar av kommunens avfall. Det gör att den genomsnittliga produktionskostnaden för samtliga aktörer kan skilja sig mycket åt vid en jämförelse mellan den aktör som har högst respektive lägst produktionskostnad. Det finns också aktörer som har en negativ vinstmarginal, eftersom verksamheten inte behöver vara vinstdriven.

Kostnaden för biogasproduktion har hämtats från Energimyndighetens övervakningsrapport om biogas som använts som motorbränsle år 2023. Eftersom inte samma kvalitet på biogasen krävs vid förbränning i värme- eller kraftvärmeverk kan både rågas och uppgraderad biogas användas. Tidigare år har det stämts av med branschorganisationen Energigas Sverige att till uppvärmning används i huvudsak uppgraderad biogas. I denna rapport har därför inte kostnaden för uppgradering tagits bort.

Kostnaden för utsläppsrätter per MWh naturgas har beräknats med hjälp av den emissionsfaktor som Naturvårdsverket publicerat för naturgas till el- och värmeproduktion 2022⁸ och det genomsnittliga utsläppspriset 2023⁹. Oxidationsfaktorn har antagits vara 1.

⁷ Omräknat utifrån data från Skatteverket (2023) från kr/1000 m³, använt värmevärde 11 kWh/Nm³ (brutto värmevärde hämtat från Energimyndigheten, 2022, värmevärden och densiteter)

⁸ Naturvårdsverket, 2024, *Emissionsfaktorer och värmevärden submission 2024*

⁹ Beräknat utifrån prisuppgifter på dagsbasis från Ekonomifakta, 2023, *ETS – Kostnad per ton CO₂*

Eftersom det är samma kostnadsposter oavsett om biogasen används i ett värmeverk eller i ett kraftvärmeverk genomförs en gemensam kostnadsjämförelse för dem. Ett antagande för beräkningarna är att kostnaderna är de samma per MWh oavsett storlek på anläggning. I verkligheten kan inköpspris för råvaran per MWh beror på storleken på inköpsmängderna. Storlek på anläggning påverkar också andra kostnader, exempelvis behöver inte små fjärrvärmeproducenter med en anläggning under 20 MW köpa in utsläppsrätter om de inte ingår i ett större fjärrvärmenät (över 20 MW).

Kostnadsjämförelsen för värmeproduktion visar att produktionskostnaden för biogas varit högre än marknadspriset för naturgas vid värmeproduktion i svenska värmeverk och kraftvärmeverk år 2023, se Tabell 2. Det innebär att överkompensation sannolikt inte har förekommit.

Tabell 2 Kostnadsjämförelse av användning av biogas och naturgas för värmeproduktion i värmeverk och kraftvärmeverk för år 2023

Kostnadspost	Biogas (kr/MWh)	Naturgas (kr/MWh)
Pris utan skatt och utsläppsrätter	1721 ¹⁰	833 ¹¹
Energiskatt	-	101
Koldioxidskatt	-	0
Utsläppsrätter	-	195
Total kostnad	1721	1128

Resultat

Pris- och kostnadsuppgifter samt beräkningar visar att överkompensation sannolikt inte har skett för biogas som använts för värmeproduktion i värmeverk eller kraftvärmeverk. Beräkningar för 2023 visar att användningen av biogas i värmeverk var dyrare än det fossila alternativet.

Kostnads kalkylerna är förknippade med osäkerheter och därmed ska resultatet hanteras med viss försiktighet. Det är svårt att förutspå marknadens framtida utveckling, då pris och kostnader för de genom statsstödsbeslutet skattebefriade bränslena kan variera kraftigt över tiden.

¹⁰ Priset för biogas är hämtat från övervakningsrapporten avseende skattebefrielse för biogas som används som motorbränsle under 2023

¹¹ Naturgaspriset som används är samma som i övervakningsrapporten avseende skattebefrielse för biogas som används som motorbränsle under 2023. Det är framräknat som en viktat medelvärde av pris på naturgas till industrikund för 2023.

Referenser

Energimyndigheten, 2022, Värmevärden och densiteter,
<https://www.energimyndigheten.se/statistik/den-officiella-statistiken/statistikprodukter/varmevarden-och-densiteter/> (2024-02-23)

Energimyndigheten, 2023a, biogasproduktion per anläggningskategori år 2005–2022 (GWh), *Produktion av biogas och rötrest*,
<https://www.energimyndigheten.se/statistik/den-officiella-statistiken/statistikprodukter/Produktion-av-biogas-och-rotrester/?currentTab=1>
(2024-01-30)

Energimyndigheten, 2023b, *Små förändringar i biogasproduktionen under 2022*,
[Små förändringar i biogasproduktionen under 2022 \(energimyndigheten.se\)](https://www.energimyndigheten.se/statistik/den-officiella-statistiken/statistikprodukter/Sm%C3%A5-f%C3%B6r%C3%A4ndringar-i-biogasproduktionen-under-2022/)
(2024-01-30)

Ekonomifakta, 2023, *ETS – Kostnad per ton CO₂*,
<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/fokus-eu/eus-miljo-och-klimat/eus-utslappsatter/?graph=/28462/1/2023-/> (2024-02-13)

Naturvårdsverket, 2024, *Emissionsfaktorer och värmevärden submission 2024*,
<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.naturvardsverket.se%2F490983%2Fcontentassets%2F5656a81bce94bf1bdb832f5cf998daf%2Fef-bilaga-klimat2.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> (2024-02-13)

Skatteverket, 2023, *Skatt på bränsle*,
<https://skatteverket.se/foretag/skatterochavdrag/punktskatter/energiskatter/skattpa-bransle.4.15532c7b1442f256bae5e56.html> (2024-02-13)

Sveriges riksbank, u.d., *Sök räntor och valutakurser*,
<https://www.riksbank.se/sv/statistik/rantor-och-valutakurser/sok-rantor-och-valutakurser/?s=g130-SEKEURPMI&a=Y&from=2023-01-02&to=2023-12-29&c=Min&c=Max&c=Ultimo&fs=3#result-section> (2024-02-01)